

Vastineet, valmisteluvaihe

PROJEKTIN NIMI Kunta/asiakas Mustikkakankaan asemakaavan muutos ja laajennus suurteollisuutta varten	Kaavan laatija Elina Marjakangas Arkkitehti YKS 519	Päiväys 4.3.2026
---	---	---------------------

Asemakaavan valmisteluvaihe oli yleisesti nähtävillä 15.1.-16.2.2026 (AKL 62 § ja MRA 30 §). Valmisteluvaiheesta saatiin seuraavat lausunnot ja mielipiteet, joihin on laadittu vastineet. Mustikkakankaan asemakaavan laajennuksen luonnoksesta saatiin nähtävillä olon aikana 4 lausuntoa ja 1 mielipide.

Fingrid ilmoitti sähköpostilla, ettei kyseisellä asemakaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja, eikä näin ollen ole tarvetta antaa erillistä lausuntoa.

Sisällysluettelo

Lausunnot	1
1 Suomen erillisverkot Oy, 23.1.2026	1
2 Elinvoimakeskus, 13.2.2026.....	1
3 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 13.2.2026	2
4 Oulun museo- ja tiedekeskus / arkeologia, 15.2.2026	3
5 Oulun museo- ja tiedekeskus / rakennettu kulttuuriympäristö, 23.2.2026	4
6 Lupa- ja valvontavirasto, 2.3.2026	5
Mielipiteet	8
1. Mielipide.....	8

Lausunnot

1 Suomen erillisverkot Oy, 23.1.2026

Viitaten lausuntopyyntöönne 14.1.2026 koskien Mustikkakankaan asemakaavan muutosta Utajärven kunnassa. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

2 Elinvoimakeskus, 13.2.2026

Suunnittelualue rajautuu valtatie 22 tiealueeseen (Ouluntie), mutta suunnittelualueelle ei sijoitu maanteitä. Kulkuyhteys alueelle on katuverkon kautta Prosessitieltä alueen pohjoispuolelta. Valtatieltä 22 on osoitettu alueelle pelastusliikenteen ajoyhteys (pe) karkeasti tieosoitteeseen 22/14/1320 oikea. Kaavamääräyksen mukaan muun ajoneuvoliikenteen kulku maantieliittymästä alueelle tulee estää rakenteellisesti, esimerkiksi portilla tai puomilla. Ajoyhteyden liittymänuoli on kaava-alueen ulkopuolella, eikä liittymä näin ollen vahvistu. Kaava-aluetta tulee liittymän kohdalla laajentaa valtatie 22 tiealueelle niin, että liittymänuoli mahtuu alueen sisäpuolelle.

Kaavatyön yhteydessä on tehty hulevesiselvitys. Selvityksen mukaan alueen hulevedet suuntautuvat itään valtatie 22 alitse Oulujokeen ja lännessä ratarumpujen kautta ojustoa pitkin päätyen lopulta Oulujokeen. Selvityksessä on huomioitu radan mitoitusvaatimuksena mitoituksena käytetty 1/100 vuodessa toistuva sade. Tiealueen mitoituksena on käytetty 1/50 vuodessa toistuvaa sadetta. Tiealueen mitoitusta tarkasteltaessa on huomioitava Väyläviraston ohje: "Teiden ja ratojen kuivatuksen suunnittelu, 93/2023", jonka mukaan myös valtateiden mitoituksen tavoitearvona kuntien kaavoissa tulisi olla kerran sadassa vuodessa toistuva sade.

Kaavamääräyksissä edellytetään rakentamisluvan yhteydessä laadittavaksi hulevesisuunnitelma. Kyseinen suunnitelma tulee hyväksyttäväksi maanteiden osalta tienpitäjällä (Pohjois-Suomen elinvoimakeskus) ja mikäli maankäytön muutokset eivät täytä maantien kuivatusrakenteiden mitoitusvaatimuksia, tulee kunnan tai toimijan kustannuksellaan suunnitella ja toteuttaa tarvittavat korjaustoimenpiteet. Kaavamääräyksissä mainitaan, että hulevesiä ei saa johtaa valtatie ojiin tai rata-alueen ojiin ilman Väyläviraston lupaa.

Maanteiden osalta Pohjois-Suomen elinvoimakeskus on vesien johtamisessa ensisijainen yhdysviranomaisena, joka hyväksyy hulevesisuunnitelmat. Hulevesien johtaminen voi vaatia luvan tai vähintään sopimuksen alueellisen elinvoimakeskuksen kanssa.

Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksella ei ole muuta huomauttamista kaavaluonnoksesta.

Vastine:

Kaava-alueetta laajennetaan lausunnossa esitetyn mukaisesti. Hulevesiselvityksen tiealueen mitoitusta muutetaan Väyläviraston ohjeen mukaiseksi. Hulevesiä koskeva kaavamääräys muutetaan muotoon: "hulevesiä ei saa johtaa valtatie ojiin ilman Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen lupaa tai rata-alueen ojiin ilman Väyläviraston lupaa."

3 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 13.2.2026

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut yllä mainittuun lausuntopyyntöönne. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005).

Tukesin näkemyksen mukaan kaavamutokselle ei ole estettä käytössä olevien selvitysten perusteella.

Lähimmät asuinrakennukset sijoittuvat 230 m:n päähän kaavoitettavasta alueesta. Kaava-alueen lähetyvillä ei sijaitse herkkiä kohteita, kuten päiväkotia, kouluja tai hoitolaitoksia.

Alueelle kehitteillä olevan vetylaitoksen ja alueen pohjoispuolelle suunnitteilla olevan polttoaineen jakeluaseman toiminnot tulee sijoitella siten, että niistä ei aiheudu vaaraa onnettomuuksien leviämiseksi.

Tukes muistuttaa, että soveltuva kaava ei yksistään varmista kemikaalikohteen sijoittumista. Tukes arvioi lupakäsittelyssään laitoksen sijoittamisen edellytykset huomioiden mahdollisten onnettomuuksien seuraukset ja seurausten ulottumisen laitosalueen ulkopuolelle.

Lisätietoja maankäytön suunnittelusta löydätte Tukesin verkkosivuilta: [Maankäytön suunnittelu | Turvallisuus- ja kemikaalivirasto \(Tukes\)](#).

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

4 Oulun museo- ja tiedekeskus / arkeologia, 15.2.2026

Utajärven kunta on pyytänyt museolain (314/2019) mukaisena Pohjois-Pohjanmaan alueellisena vastuumuseona toimivan Oulun museo- ja tiedekeskuksen lausuntoa asiakohdassa mainitusta asemakaavan valmisteluvaiheen aineistosta. Tämä Pohjois-Pohjanmaan museon lausunto koskee arkeologista kulttuuriperintöä.

Suunnittelualue (noin 136 ha) sijaitsee Utajärven keskustaajamasta noin 4,5 km kaakkoon Oulujoen länsipuolella Kajaanintien (Vt 22) ja Oulu-Kajaani junaradan välisellä alueella. Asemakaavan tarkoitus on mahdollistaa suurteollinen toiminta suunnittelualueella mahdollistamalla vihreän siirtymän hankkeiden toteutuminen eli vetyteollisuuden sijoittuminen alueella. Asemakaava laaditaan lähtökohtaisesti teollisuus- tai varastorakennusten alueeksi, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (kaavamerkintä T/kem).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 12.9.2024 antamassaan lausunnossa Museo ja tiedekeskuksen edellyttämä täydentävä ja ajantasaistava arkeologinen selvitys on tehty kenttäkaudella 2024 (Utajärvi. Mustikkakankaan asemakaava-alueen laajennuksen arkeologinen tarkkuusinventointi, Heilu Oy 2025). Ennestään tuntemattomia kohteita ei inventoinnissa tavattu, mutta ennestään tunnettujen kohteiden tietoja saatiin tarkennettua.

Kaavan valmisteluvaiheessa on käyty muinaismuistolain (295/1963) 13 §:n mukaiset neuvottelut koskien alueella sijaitsevia kiinteitä muinaisjäännöksiä Keisarintie Orikangas (muinaisjäännöstunnus 1000046436) ja Orikangas 2 (1000023677). Neuvotteluissa todettiin, että kohteiden poistaminen kaavan toteuttamiseksi on mahdollista riittävien tutkimusten jälkeen.

Kaavakartalla muinaisjäännökset on osoitettu pääkäyttötarkoitukseltaan teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueella (T/kem) sijaitsevinä osa alueina käyttäen pistekatkoviivaa, johon liittyy sm-tunnus sekä kohteen yksilöivä numerointi. Kaavamerkintä noudattelee Museoviraston neuvottelussa suosittamaa. Luonnoksen kaavamääräyksessä käytetty museoviranomainen tulee muuttua alueelliseksi vastuumuseoksi.

Neuvottelussa suositeltuun kaavamääräykseen on lisätty lause ”Muinaisjäännösalueella vasten tulee rakentaa aita siten, että se estää muinaisjäännösalueella liikkumisen työkonereillä teollisuusalueen rakentamisen ja käytön aikana”. Kaavaselostuksessa lisäystä avataan seuraavasti ”Muinaisjäännösalueiden säilymistä tontin rakentamisen ja käytön aikana on turvattu kaavamääräyksellä, joka edellyttää kohteiden aitaamisen. Vaikka kohteisiin on tarkoitus kajoa asemakaavan toteuttamiseksi, voi niiden väliaikainen suojaaminen ja aitaaminen olla välttämätön toimenpide, mikäli alueella tapahtuu varhaista esirakentamista ja maanmuokkausta ennen arkeologisten tutkimusten toteuttamista”.

Muinaismuistolain 13 §:n neuvottelun mukaisesti kaavaselostuksessa kuitenkin todetaan edellä lainattua kohtaa edeltävässä kappaleessa, että ”Kaava voidaan toteuttaa ja rakentaminen aloittaa sen jälkeen, kun edellä mainituissa muinaisjäännösalueissa on suoritettu riittävät arkeologiset tutkimukset”.

Luonnoksessa käytetyn kaavamääräyksen aitaamista koskeva kohta kuitenkin mahdollistaisi kaavan toteuttamisen ja rakentamisen jo ennen kuin riittäväksi katsotut tutkimukset kohteiden poistamiseksi on tehty. Toisaalta käytön aikainen muinaisjäännösten aitaaminen ei enää ole tarpeen, koska muinaisjäännösten tulee tuolloin jo olla riittävällä tavalla tutkittuna, niin etteivät ne enää ole rauhoituksen piirissä. Tämän vuoksi aitaamista koskeva kaavamääräyksen osa ja kaavaselostuksen aitaamista käsittelevä kohta tulee poistaa.

Museo- ja tiedekeskuksella ei ole muuta huomautettavaa nähtävillä olevasta Mustikkakankaan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen suurteollisuutta

Vastine:

Muinaisjäännökset osoittavaa kaavamerkintää muutetaan siten, että viittaus museoviranomaiseen muutetaan alueelliseksi vastuuseksi. Muinajäännöksen aitaamista koskeva määräys poistetaan asemakaavasta.

5 Oulun museo- ja tiedekeskus / rakennettu kulttuuriympäristö, 23.2.2026

Oulun museo- ja tiedekeskukselta on pyydetty lausuntoa liittyen Mustikkakankaan teollisuusalueen laajennuksen Utajärvellä. Asemakaavassa osoitetaan yksi uusi teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa merkittävän vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem). Tontin rautatien puoleiselle sivulle on varattu alue mahdollista sivuraidetta varten, jota pitkin alueella tuotettava polttoaine voidaan kuljettaa pois rataverkkoa pitkin. Asemakaavassa on lisäksi esitetty Oulujoesta otettavan prosessiveden vesiputkilinjaus ohjeellisena. Tontille on rajattu ty-1-merkinnöin erikseen ne rakennusalat, joille ei saa sijoittaa suuronnettomuusvaarallista teollista toimintaa. Nämä alueet sijoittuvat jo kaavoitetun Mustikkakankaan teollisuusalueen puolelle sekä asutuksen välittömään läheisyyteen valtatievarressa. Suunnittelualueen laidoille ja Oulujoen suuntaan on osoitettu suojaviiheryöhykkeet.

Suunnittelualueelle ei sijoitu arvokkaita maisema-alueita. Suunnittelualueen itäpuolella, sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee maakunnallisesti arvokas maisema-alue *Oulujokivarren ja Lähtevänojavarren kulttuurimaisemat*. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Rokuanvaaran maisemat ja Oulujokilaakson kulttuurimaisemat, sijaitsevat molemmat yli 10 km päässä suunnittelualueesta. Oulun museo- ja tiedekeskus katsoo, että kaavan merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat *Oulujokivarren ja Lähtevänojavarren kulttuurimaisemiin* Oulujokivarressa. Kaavassa osoitettu suojaviiheryöhyke suojaa aluetta kuitenkin merkittävimmiltä vaikutuksilta. Lopulliset maisemavaikutukset määrittyvät alueelle toteutettavan rakentamisen korkeuden mukaan. Eri toteutusvaihtoehtojen vaikutukset maisemaan tulevat arvioitavaksi tarkemmin alueelle sijoittuvan hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä.

Suunnittelualueen läpi kulkee valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristön (RKY) kohde *Keisarintie*. Keisarintien tiepohjaa on Mustikkakankaan kohdalla käytetty mm. puiden ajoin, ja rakentamaton metsätien pohja on ollut myös osa Tervareitistöön kuulunutta ulkoilureittiä, jonka reittilinjaus on sittemmin muutettu kulkemaan toisaalle. Tie kulkee maastossa kangasmaiden ja kumpareiden muodostamien jonojen myötäisesti, alavia suoalueita vältellen. Arvokas tielinjaus on hyvin pitkä eikä kaikilta osin säilynyt. Suunnittelualueen pohjoispuolelle sijoittuu niin ikään RKY-alueisiin lukeutuvan Oulujoen ja Sotkamon reitin voimalaitoksiin kuuluva *Utanen*. Lisäksi kaava-alueen lähistöllä, lähimmillään n. kilometrin etäisyydellä, sijaitsee neljä maakunnallisesti arvokasta rakennettu kulttuuriympäristön kohdetta.

Merkittävimmät vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvat kaava-alueen läpi kulkevaan Keisarintiehen. Kaavaan on varattu ohjeellinen rakennusala rajaava 26 m leveä vyöhyke Keisarintien kohdalle. Keisarintietä koskevassa kaavamääräyksessä todetaan: *”Rakennuspaikan rakennukset ja rakennuskohteet suositellaan sijoittamaan alueen ulkopuolelle. Alueelle saa sijoittaa Keisarintien tielinjauksen ylittäviä putkisiltoja sekä teollisuusalueen käytön ja toiminnan kannalta tarpeellista teollisuuspihaa tai ajoyhteyksiä. Ajoyhteydet suositellaan sijoittamaan siten, että ne noudattavat Keisarintien tielinjausta tai risteävät sen kanssa mahdollisimman kohtisuoraan.”*

Kaavaselostuksessa todetaan, että alueelle suurteollisuutta varten suunniteltava laitosalue, rakennukset ja rakennuskohteet on mahdollista sijoittaa kaavamääräyksen suosituksen mukaisesti Keisarintien tielinjauksen ulkopuolelle, mikä vähentää vaikutuksia Keisarintiehen.

Tontilla tehtävien maantasaustoimien myötä Keisarintien tiepohja kuitenkin käytännössä katoaa. Oulun museo- ja tiedekeskus katsoo, että alueelle toteuttavien uusien teiden tulisi mahdollisuuksien mukaan seurata Keisarintien tielinjausta, jolloin historiallinen tielinjaus säilyisi maastossa. Vaikutukset muihin arvokkaisiin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin Oulun museo- ja tiedekeskus arvioi vähäisiksi mutta tarkastelee asiaa YVA-prosessin yhteydessä.

Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnokseen liittyen.

Vastine:

[Merkitään tiedoksi.](#)

6 Lupa- ja valvontavirasto, 2.3.2026

Utajärven kunta on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa Mustikkakankaan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen luonnoksesta. Asemakaavan tarkoituksena on mahdollistaa vetylaitoksen rakentuminen Utajärven kuntaan. Lupa- ja valvontavirasto (LVV) on tutustunut saatavilla olevaan aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Alueiden käyttö

Asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että asemakaavaluonnos noudattaa riittävällä tasolla ohjaavia ylempitasoisia kaavoja. Asemakaavan suunnittelualueen poikki on osoitettu sekä maakuntakaavoissa että yleiskaavassa (Kirkonkylä-Vaala, 2017) historiallinen Keisarintie, jonka linjaus ja suhde ympäristöön on yleiskaavamääräyksen mukaan säilytettävä, ja suuremmista tien muutoshankkeista on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että ennen kaavahankkeen etenemistä tulee selvittää historiallisen tielinjauksen mahdollisesti alueelle asettamat suunnittelurajoitukset.

Mustikkakankaan asemakaavan suunnittelun lähtökohtana on vetylaitoksen sijoittuminen alueelle. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että asemakaavaratkaisuilla ei voida ottaa suoraan kantaa siihen, millainen laitos alueelle sijoittuu. Asemakaavan T/kem-merkintä voi mahdollistaa myös jonkin muun vaarallisten kemikaalien valmistamiseen tai varastointiin erikoistuneen laitoksen sijoittumisen kaava-alueelle. Asemakaavan vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida yleisesti T/kem-merkinnän mahdollistaman tuotantolaitoksen mahdolliset ympäristövaikutukset.

Kaavamuutosalueelle suunnitellun vedyn tuotantolaitoksen osalta on käynnistetty ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). YVA:n yhteydessä hankkeesta arvioidaan erilaisin laajuuksin toteutettavia vaihtoehtoja ja niiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia. YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena toimii lupa- ja valvontavirasto, joka antaa YVA-menettelyn päätteeksi hankkeesta perustellun päätelmän. Kaikki YVA-menettelyn yhteydessä ja perustellussa päätöksessä esitetyt johtopäätökset tulisi ottaa huomioon asemakaavan valmistelussa.

Luontoarvot

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että kaavaselostuksen liitteeksi tulee osoittaa alueelta laaditut selvitykset. Asemakaavan tulee perustua riittävään vaikutusten arviointiin. YVA-menettelyssä ja kaavan laadinnassa voidaan hyödyntää samoja taustaselvityksiä. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että viitasammakon luonnonsuojelulain 78 §:n mukaiset lisääntymis- ja levähdyspaikat on huomioitu kaavaratkaisussa asianmukaisesti.

Vesien hallinta

Alueella on Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) ennakkokartoituksen mukaan pääosin hyvin pieni happamien sulfaattimaiden riski. Luontoselvityksen perusteella alueelta ei löytynyt vesilain tarkoittamia luontotyyppejä. Vesienhoidon näkökulmasta toteutettu hulevesiselvitys tukee kaavan vesistövaikutusten arviointia ja hulevesistä johtuvien vesistövaikutusten ennaltaehkäisyä. Vesistövaikutusten arviointi pohjautuukin pitkälti hulevesivaikutusten kuvaamiseen ja arviointiin. LVV arvioi, että asemakaavoituksessa ja kaavamääräyksissä on huomioitu riittävällä tavalla muuttuvan maankäytön vesistövaikutuksia ja vesistövaikutusten ennaltaehkäisyä. Hulevesivaikutusten osalta suuri merkitys on sillä, miten suunnitellut hulevesiä viivyttävät ja puhdistavat ratkaisut käytännössä toteutetaan ja tähän onkin syytä kiinnittää erityistä huomiota. Alueelle suunnitellut tietyt hankkeen vesistövaikutuksia käsitellään ja arvioidaan tarkemmin asiaa koskevassa YVA-menettelyssä ja mahdollisissa vesi- ja ympäristölupamenettelyissä.

Ilmastovaikutukset

Kaavaselostuksen ilmastovaikutusten käsittely on selkeä. Arviointia tulee kuitenkin korjata, sillä se olettaa toiminnan edistävän vihreää siirtymää. Kaavaselostuksessa todetaan virheellisesti, että maankäytön muutosta voidaan perustella sillä, että tarkoituksena on edistää vihreää siirtymää. Kaavaselostuksessa on tuotava selkeäsi esiin, että kaava mahdollistaa hyvin laajasti teollista toimintaa, jonka ilmastovaikutukset voivat poiketa merkittävästi vetylaitoksesta. Arviointi on tehtävä kaavan mahdollistaman toiminnan mukaisesti. Jos pääkäyttötarkoitusta rajataan vihreän siirtymän teollisuushankkeille, voidaan ilmastovaikutusten arviointi toteuttaa rajatumminkin ja tuoda esiin myös mahdollisia hyödyllisiä ilmastovaikutuksia. Kyseisessä kaavaratkaisussa rajausta ei ole tehty, joten vaikutusten arvioinnissa ei voida olettaa toiminnan olevan ns. vihreän siirtymän mukaista. Pääkäyttötarkoitusta voidaan rajata esimerkiksi niin, että alueelle saa sijoittaa sähköenergian käyttöön perustuvan matalan hiilijalanjäljen tuotantolaitoksen.

On erittäin hyvä, että ilmastovaikutuksia on pyritty lievennetään kiertotaloutta edistävällä kaavamääräyksellä. Määräystä on kuitenkin syytä selkeyttää. Alerakenteen ohjaamisen sijaan tarkoituksenmukaista olisi rakentamisen ja maankäytön ohjaaminen. Kaavamääräyksellä voidaan esimerkiksi edellyttää, että alueella tulee uudelleenkäyttää ja kierrättää kaava-alueen rakentamisessa muodostuvia massoja ja materiaaleja mahdollisimman tehokkaasti, ja että rakentamisen tulee olla vaikutuksiltaan vähähiilistä.

Muuta

Lupa- ja valvontavirasto pyytää korjaamaan kaavaselostuksen osallislistaa. 1.1.2026 on toimintansa aloittanut lupa- ja valvontavirasto, joka vastaa alueidenkäyttölain mukaisesta lausunnon annosta. Liikennejärjestelmän ja maanteiden osalta lausunnonantaja on Pohjois-Suomen elinvoimakeskus.

Vastine:

Keisarintien linjaus on kokonaisuudessaan hyvin pitkä ja sen säilyneisyys vaihtelee. Keisarintiehen liittyen on neuvoteltu Museoviraston kanssa. Kaavamääräyksillä pyritään vähentämään tielinjaan kohdistuvia vaikutuksia. Rakennukset ja rakennuskohteet suositellaan sijoittamaan tielinjauksen ulkopuolelle. Ajoyhteydet suositellaan sijoittamaan siten, että ne

noudattavat Keisarintien tielinjausta tai risteävät sen kanssa mahdollisimman kohtisuoraan. Keisarintiehen liittyvät kiinteät muinaisjäännökset jätetään rakentamisen ulkopuolelle.

Asemakaavan vaikutusarviointia täydennetään niin, että huomioidaan yleisesti T/kem-merkinnän mahdollistaman tuotantolaitoksen mahdolliset ympäristövaikutukset.

T/kem merkinnän mahdollistamaa toimintaa rajataan käsittämään energiaintensiivistä, sähköenergian käyttöön perustuvaa matalan hiilijalanjäljen teollisuustoimintaa.

Ohjeellisten läjitysalueiden määräysosiota selvennetään ja kaavaa täydennetään yleismääräyksellä: "Rakentamisessa muodostuvien maamassojen käsittelyssä, varastoinnissa ja lopullisessa sijoituksessa tulee ensisijaisesti pyrkiä siihen, että ne tapahtuvat alueen sisällä."

Mielipiteet

1. Mielipide

1. Ulkoilureitti/kevyen liikenteen yhteys valtatieen varteen:

Kaavaluonnosaineistossa on esitetty ulkoilureitti/kevyen liikenteen väylä kaava-alueita sivuten ja sen ohi jatkuena. On hienoa, että valtatie 22:n varteen suunnitellaan kevyen liikenteen yhteyden parantamista, vaikka se osin tapahtuukin Keisarintien historiallisen linjauksen muutoksella. Valtatie 22 on turvaton 100km/h nopeusrajoituksineen ja ennustettu liikennemäärien kasvu sekä uuden kenties vilkkaan Prosessitien liittymän sijoittuminen alueelle ei tee kevyen liikenteen kulkua valtatieitä pitkin jouhevammaksi tai turvallisemmaksi. Alueella oleva kylmäinen asutus on kuitenkin verraten lähellä kuntakeskusta, jolloin pyöräily ja kävely alueelta kuntakeskukseen tai vaikkapa kanavan penkan ulkoilureiteille olisi hyvin luontevaa mutta koetaan turvattomaksi.

Kaava-aineistossa ulkoilureitistä/kevyen liikenteen väylästä on mainintaa, että se olisi kesäisin pyöräilykelpoinen ja että se täyttäisi maakuntakaavassa oleva kevyen liikenteen reittiyhteystarpeen. Osin jää epäselväksi kuinka pitkälle pyöräilykelpoisuus ulotettaisiin. Kaavaselostuksessa lukee *“Keisarintien linjasta aikaisemmin seurannut Oulujokilaakson Tervareitistön ulkoilureitti on kaavassa linjattu kulkemaan Kajaanintien varteen. **Ulkoilureitti voidaan toteuttaa yhdistettynä pyöräilyn ja kävelyn väylänä.** (s.42)”* Ja toisaalta: *“Maakuntakaavaan on merkitty myös pitkäjaksoinen jokivartta ja Kajaanintietä seuraileva kevyen liikenteen yhteystarve, joka on huomioitu kaavassa sijoittamalla Tervareitistöön kuuluva ulkoilureitti valtatieen varteen. **Ulkoilureitti on suurteollisuusalueen kohdalla toteutettavissa siten, että sitä on mahdollista hyödyntää kävelyn ohella ainakin kesäisin myös pyöräilyyn.** Talvisin Tervareitistön ulkoilureittiä on pyritty pitämään hiihtolatuna. (s.49)”* Yleiskaavallisessa karttatarkastelussa kevyen liikenteen reittiyhteys vaikuttaisi yltävän vain Prosessitielle mikä on osin ristiriidassa kaavaselostuksen kanssa.

Mielipiteessä huomautetaan, että pyöräilykelpoisuuden tulisi jatkua koko valtatieen osuuden verran, jolloin se palvelisi myös jokivarren asukkaiden yhteyksiä kuntakeskukseen eikä jäisi vain Tervareitistön siirroksi tai lyhyeksi yhteydeksi teollisuusalueelle, jonne on jo kevyellä liikenteellä suhteellisen hyvät yhteydet kuntakeskuksesta. Teollisuusalueen kehittäminen kuitenkin lisää valtatieellä liikkuvaa raskasta liikennettä, joten olisi loogista ja reilua, että tästä johtuen myös jokilaakson kevyen liikenteen turvallisuutta samalla parannettaisiin.

Lisäksi todettakoon, että mahdollisuus ulkoilureitin/kevyen liikenteen väylän talviaikaisen kunnossapidon ja hiihtoladun yhteensovittamisesta valtatie 22:n varrella ei ole mahdotonta, vaan vaatii vain leveämmän reittipohjan (hiihtolatu ja kevyen liikenteen väylä vierekkäin/rinnakkain) ja tahtotilaa. Talviaikainen kunnossapito reitin puolikkaalla olisi hyvin suotavaa ottaen huomioon alueella olleen 100km/h nopeusrajoituksen myös talvella (joka todennäköisesti jää isolla osalla aluetta edelleen voimaan) yhdessä paikoin huonon talvikunnossapidon (valkoisen viivan ulkopuoliset alueet jäävät herkästi auraamatta), liukkaiden keliä, pimeyden ja lumivallien kanssa (jalankulkijalla ei tilaa väistää autoa kauemmas pientareelle).

Kaava-aineistossa olevasta Mustikkakankaan strateginen yleiskaavallinen tarkastelu -dokumentista puuttuu maakuntakaavassa (1. vaihemaakuntakaava) ja alueelle laaditussa osayleiskaavassa (Kirkonkylä-Vaala 2035) esitetty kevyen liikenteen reitin yhteyden jatko kohti Vaalaa. Näissä kaavoissa kevyen liikenteen yhteystarve on osoitettu palvelemaan kuntakeskuksen saavutettavuutta kävelen ja pyöräillen jokivarren asutuksesta ja toisaalta koko jokivarren kevyen liikenteen yhteyksien parantamista. Erillinen kevyen liikenteen yhteys tukee kestävästi liikkumisen (kevyt liikenne) kehittämistä, liikunnallisuuden lisäämistä ja turvallista kevyen liikenteen ympäristön kehittämistä vilkkaan valtatieen varrella. Tarve on siis tarkastella koko jokilaakson kevyen liikenteen yhteyksiä eikä vain yhteyksiä kuntakeskuksesta teollisuusalueelle.

Jokivarren asutus kuitenkin sijaitsee melkein kokonaan valtatieen joenpuoleisella alueella. Kaavassa (tai “Mustikkakankaan strategisessa yleiskaavallisessa tarkastelussa”) olisikin hyvä

pohtia jatkoa, jos vuosien tai vuosikymmenten jälkeen kevyen liikenteen yhteys jatkettaisiin Alasuvannontien alkuun kuten alueelle laaditussa Kirkonkylä-Vaala 2035 osayleiskaavassa on kevyen liikenteen yhteyden linjausta tarkennettu. Hyväksytäänkö kevyen liikenteen ylitys vilkkaan valtatie yli Kaarteentien kohdalta? Vai onko tarve alikululle tässä kohtaa? Onnistuisiko kyseinen yhteys jopa kokonaan joenpuolelle? Tai jos ulkoilureitti ei ole pyöräiltävissä koko valtatie matkaa, tuleeko pyöräiltävä kevyen liikenteen väylä sitten erikseen joen puolelle? Yleiskaavallisessa tarkastelussa tämä asia tulee ottaa huomioon, kuten on otettu huomioon esimerkiksi rannan asutus- ja loma-asutusalueet.

Etäisyys kohdealueelta kuntakeskukseen on hyvinkin pyöräiltävissä myös lapsille ja tukisi kunnan "pyöräilyn laatukunta" -tavoitetta ja tasapuolista kuntalaisten kohtelua kuntakeskuksen eri puolilla (Oulun puolelle ja osin Puolangantien varteen on jo toteutettu kevyen liikenteen väylä lähikyliin/asutuskeskittymiin). Lisäksi aina jonkinlaista häiriötä aiheuttavan teollisuusalueen leviäminen aiemmin osayleiskaavassa M-merkinnällä merkitylle alueelle asutuksen viereen voi aiheuttaa lähiasukkaissa epäoikeudenmukaisuuden tunteita; kevyen liikenteen mahdollisuuksien kunnollinen parantaminen voisi kenties toimia eräänlaisena kädenojennuksena kunnalta.

2. Suojaviheralueen puute:

Lisäksi huomautuksena: Teollisuusalueen rajalla on suojaviheraluevyöhykettä, mutta jostain syystä sellainen puuttuu hyvinkin merkittävästä kohtaa eli alueen rajautuessa maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (Oulujokivarsi-Lähtevänoja). Alue on osin puustoutunutta entistä peltoa, mutta edelleen maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajauksessa mukana ja kukapa tietää, jos se pelloksi joskus palautuisikin. Suojaviheraluemerkintä tulisi jatkaa kaavassa myös tälle kohtaa (kaavakartassa kohta merkitty hule-merkinnällä).

Vastine:

Kaavaselostuksessa on sanallisesti esitetty tavoitetilä, jossa valtatie varrelle siirretty Tervareitistö voidaan toteuttaa yhdistettynä pyöräilyn ja jalankulun väylänä, jolloin se palvelee myös maakuntakaavassa ja voimassa olevassa yleiskaavassa esitettyä tavoitetta pyöräilyn ja kävelyn yhdistetyn väylän jatkamisesta valtatie varrella Vaalan suuntaan. Yleiskaavallinen tarkastelu ei varsinaisesti ole ristiriidassa kaavaselostuksessa esitetyn tavoitetilän kanssa, mutta kartalta puuttuu tavoite yhdistetyn kävelyn ja pyöräilyn väylän jatkamisesta valtatie varrella. Yleiskaavallista tarkastelua selkeytetään niin, että tavoite jalankulun ja kävelyn väylän jatkamisesta Vaalan suuntaan esitetään kartalla.

Asemakaavaa täydennetään kaavamääräyksellä: "Alueella tulee säilyttää olemassa olevaa puustoa alueen yleisilmeen kannalta sopivalla tavalla. Etenkin maakunnallisesti arvokasta maisema-alueetta vastaan tulee tonttien reunoilla säilyttää teollisuusalueen maisemoivaa suojapuustoa."